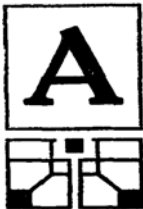

A női kriminalitás.

nők, amint a statisztika mutatja, mindenütt kisebb számmal szerepelnek a kriminalitásban, mint a férfiak. Igaz ugyan, hogy a statisztika nem nyújt teljesen hű képet a női kriminalitás nagyságáról. Azok a büntetendő cselekmények, melyeket leginkább követnek el a nők: a magzatelhajtás, gyermekölés, családi és szolgálati lopás, természetük szerint könnyen eltitkolhatók; kétségtelen az is, hogy a bíróságok a női büntetésekkal szemben inkább hajlandók a felmentésre. Franciaországban*) 100 vádlott közül felmentetett a férfiaknál 25, a nőknél pedig 50. Bosco adatai szerint 100, mindkét nemű vádlott közül az esküdtszékek 34 nőt és 31 férfit, a törvényszékek 31 nőt és 19 férfit, a békebírák 8 nőt és 6 férfit mentettek fel.**) De ha kétségtelen is, hogy a női kriminalitás a valóságban tényleg nagyobb, mint a statisztika mutatja, másrésztől az is bizonyos, hogy mindezek dacára jóval alatta marad a férfiak kriminalitásának.

Magyarországon 1905-ben a törvényszékek és járásbíróóságok által büntett és (becsületsértés kivételével) vétség miatt elítélt egyéneknek csak 16,28%-a volt nő. Az arány körülbelül ugyanez a többi államokban is. Ausztriában (1899-ben) a büntett miatt elítélteknek 13,9%-a, Németországban (1900.) a büntett és vétség miatt elítélteknek 15,5%-a, Franciaországban 15%-a, Angliában 20%-a, Skóciában pedig 16,5%-a volt nő.

Kétségtelen, hogy a nőknek ez a kisebb kriminalitása első sorban társadalmi helyzetüknek a folyománya. A kriminalitás tényezői közül nem akarjuk ezzel tagadni a többi tényezők jelentőségét sem a szociális okok a legnagyobb jelentőségűek. A kriminalitás

*) Földes B.: *Statisztikai előadások*. 1904. I. sorozat 137. 1.

***) *Die Ursachen und Bekämpfung des Verbrechens*. Berlin, 1902. 362. 1.

társadalmi jelenség, mely a legszorosabb összefüggésben van mindig az illető társadalom viszonyaival; valaki megfelelő társadalmi környezet, „szociális milieu” nélkül sohasem lehet büntettség. A nőknél pedig épen ez a megfelelő társadalmi környezet, ez a szociális milieu hiányzik. Társadalmi viszonyaink között, midőn a nők túlnyomó része nem vesz részt a létért való küzdelemben, hanem a család körében éli le a maga életét, mintegy el van vonva tőlük az alkalom a bűn elkövetésére.

Hogy a nők ez a szociális helyzete magyarázza elsősorban az ő kisebb kriminalitását, nagyon érdekesen mutatja az a körülmény, hogy az oroszországi keleti tartományokban, ahol a nő a férfival egyenlő foglalkozást űz, a nő-büntettek száma igen nagy. *) Spanyolországban viszont, hol a nő egészen családi életet él, nagyon alacsony a női kriminalitás. Az ír nők Angliában több büntetendő cselekményt követ el, mint otthon, hol a család körében él. Nálunk is összehasonlítva a 70-es évek adataival, lényegesen emelkedett a nők kriminalitása: míg 1872-ben az összes büntetetteknek 11,28, 1873-ban 10,44%-a volt nő, 1905-ben, mint láttuk, a nőkre az összes büntetendő cselekményeknek 16,28%-a esett. Ez a jelentékeny változás kétségkívül abban leli magyarázatát, hogy a 70-es évek elejétől kezdve a nő helyzete hazánkban is lényegesen megváltozott. Mind többen és többen kénytelenek a saját erejükre hagyatva keresni meg a létfenntartás eszközeit, mind többen és többen élnek a családon kívül s amint a nők életviszonyai a férfiak életviszonyaihoz közelednek, velük együtt közeledik egymáshoz a két nem kriminalitásának a nagysága is.

A női kriminalitásnak, mint a kriminalitásnak általában nemcsak szociális okai vannak. A női kriminalitásnak megvannak a maga egyéni okai is, de ha sorra vesszük azokat az okokat, amelyek a nők bűnözésénél különös jelentőséggel bírnak, látni fogjuk, hogy az egyéni tényezők is a legszorosabb összefüggésben állanak a nő szociális helyzetével, szinte kivétel nélkül annak szükségszerű folyományai.

Lássuk mindenekelőtt a nők sokat vitatott magasabb erkölcsi nívóját. E kérdést illetőleg nagyon ellentétes nézetekkel találkozunk. Az írók egy tekintélyes csoportja (Vignoli, Vaientini, Angiolella, bizonyos fentartással Morrison és mások), jobbnak tartja erkölcsileg a nőt mint a férfit. Lombroso viszont épen az ellenkező álláspontot foglalja el. Szerinte a nő erkölcsileg határozottan inferioritásban van a férfival szemben. Rámutat a nők különös hajlamára a hazudozás iránt, amelyet testi gyengeségük, a menztruáció, a szégyenérzet stb. szükségszerűleg kifejlesztenek, kiemeli mint a nők jellemző tulajdonságait: a hiúságot, a haragot, a fősვნységet, az irigységet, az igazságérzet hiányát stb.; de bármilyen érdekesek legyenek is a Lombroso fejtegetései, tétele a nők erkölcsi inferioritásáról határozottan téves. Quetelet képviseli nézetünk szerint ebben a kérdésben az egyedül helyes álláspontot. A *Physique sociale*-ban kifejti, hogy erkölcsi tekintetben nincs olyan nagy és jellegzetes különbség a két nem között, mint azt sokan gondolják. Ha van is különbség, az leginkább onnan származik, hogy a nőt jobban visszatartja a szégyenérzet, a szemérem, a függő helyzet;

*) Ellis: *Verbrechen und Verbrecher*. Leipzig, 1895. 237. 1.

életmódja következtében kevesebb az alkalom; testi gyöngesége folytán nehezebb a végrehajtás. Quetelet tehát, amennyiben elősmeri a nő erkölcsi szuperioritását, ezt olyan tényezőkre vezeti vissza, melyek a nő szociális helyzetének szükségszerű folyományai.

A műveltség, melynek nagy szerepe van a kriminalitás terén, bár nem annyira a bűnözés nagyságára, mint inkább irányára vonatkozik, a nőknél általában alacsonyabb fokú, mint a férfiaknál. Ennek okát azonban megint a nő szociális helyzetében, illetőleg első sorban az ezáltal meghatározott nevelési rendszerben kell keresnünk. Darwin találon jegyzi meg, hogy ha a férfi által megszerzett intelligenciának egy része az átöröklés útján nem szállana a nőre át, e tekintetben a különbség a két nem között még sokkal nagyobb volna. A műveltséget különben joggal sorolhatnánk a szociális tényezők sorába is, mert a műveltségi állapot a legszorosabb összefüggésben van mindig a foglalkozással s így bizonyos műveltségi fok rendszerint, mint bizonyos vagyoni állapot, bizonyos társadalmi helyzet kísérelője jelentkezik. Magyarországon az 1900-iki népszámlálás adatai szerint a nők 50%-a volt analfabéta; az 1905-iki adatok szerint — pedig az alatt kétségkívül javult a helyzet — az elítélt nők 58,50%-a nem tudott írni-olvasni. Ezek az adatok, míg egyrészt érdekes világot vetnek a nők alacsonyabb műveltségi állapotára — az összes lakosság 41%-a volt 1900-ban analfabéta — másrészt jellemzően mutatják az alacsonyabb műveltségű nők magas részesedését a kriminalitásban, ami első sorban kétségkívül az alacsony műveltséggel együtt járó társadalmi helyzetnek s nem magának a műveletlenségnek a folyománya.

Az elítéltek korára vonatkozó adatok azt mutatják, hogy a nők, amint már Quetelet észrevette, később lépnek a bűn ösvényére, mint a férfiak. Így az 1905-iki adatok szerint volt

12—23 éves az összes férfi bűntetteseknek	41,86%
12—23 „ „ „ női	27,46%
23—29 „ „ „ férfi	18,62%
23—29 „ „ „ női	16,60%
30—49 „ „ „ férfi	31,23%
30—49 „ „ „ női	42,74%
50 éven felül „ „ „ férfi	9,29%
50 „ „ „ „ női	13,20%

Mint ezekből az adatokból látjuk, 30 éves korig aránytalanul kevés a női bűntettesek száma s csak 30 év után kezd jelentékenyen emelkedni. Ennek okát ismét a nő szociális helyzetében kell keresnünk, abban a körülményben, hogy a nő fiatalabb éveiben kevésbé van elvonva a szülei ház oltalma alól, mint a férfi. Mindenesetre összefüggésben van ez a jelenség a prostitúcióval is, mely a fiatalabb korban az alkalmi bűntetteseknek egy részét elvonja a kriminalitástól. Főleg ennek kell tulajdonítanunk — mint alább látni fogjuk — hogy a magasabb korosztályokban viszont a női bűntettesek száma jelentékenyen emelkedik.

A kereseti viszonyokra vonatkozó adatokból nagyon jellemzően jut kifejezésre az a döntő befolyás, melyet a nő szociális helyzete a kriminalitásra gyakorol. Az 1905-iki adatok szerint, melyek

— sajnos — csak a fiatal korúakra vonatkoznak, kereső volt az összes elítélteknek 79,45%-a, holott a nőknek általában csak 25,38%-a kereső. Érdekes felemlítenünk ugyané szempontból azt is, hogy 1905-ben az összes elítélt nők 12,32%-a volt házi cseléd, míg az összes női lakosságnak csak 3,43%-a.

Tegyük vizsgálat tárgyává az elítélt nők családi állapotára vonatkozó adatokat is. Az 1905-iki statisztika szerint az elítélt nők 30,8%-a volt hajadon, az 1900-iki népszámlálás adatai szerint pedig a 15 éven felüli női lakosságnak 23,3%-a. Férjes volt az elítélteknek 58,8%-a, a 15 éven felüli nőknek általában 62,5%-a, elvált az elítélteknél 0,3%-a, általában 0,2%-a, özvegy az elítélteknek 10,19%-a, a 15 éven felüli nőknek 14,0%-a. Látjuk tehát, hogy a férjes nők kriminalitása az átlagnál kisebb, a hajadonoké pedig az átlagnál jóval nagyobb. Az átlagnál nagyobb számmal szerepelnek az elítéltek között az elváltak is. Az özvegy nők kriminalitása viszont az átlagnál kisebb, ami könnyen érthető, ha meggondoljuk, hogy ez a családi állapot nem jelent a legtöbb esetben magárahagyatottságot és a családi körnek hiányát. Érdekes vizsgálat tárgyává tenni, amire hazai statisztikánk ki is terjeszkedik, hogy az elítéltek közül hánynak volt gyermeke? Ez a vizsgálat a női büntettek szempontjából meglepő eredményre vezet. Gyermekekkel bírt az 1905-iki adatok szerint a női büntettek 59,4%-a, míg a férfi büntetteknek csak 39,3%-a. A helyes összehasonlítás kedvéért le kell ugyan vonnunk a női büntettek számából a gyermekkel bíró hajadonok számát. Az arányszám így 55,20% lesz, tehát még mindig lényegesen nagyobb a férfiakra vonatkozó arányszámnál. Ennek a feltűnő különbségnek okát egyrésztől a gyermeklétszám korlátozása céljából elkövetett gyermekölésben és magzatelhajtásban, másrésztől abban kereshetjük, hogy az anyát gyakran vezeti büntetendő cselekmény elkövetéséhez épen a gyermekei iránti, az apáénál mindenesetre nagyobb, ösztönszerű szeretete.

Jellemzőbb adatokat kapunk, ha a vidék és a város eltérő befolyását vizsgáljuk a női kriminalitásra. E tekintetben szintén csak a fiatal korúakra vonatkozólag rendelkezünk adatokkal; de ezek is nagyon jellegzetesen mutatják azt a káros befolyást, melyet a város a női kriminalitásra gyakorol. Budapesten a nők az összes (fiatalkorú) büntetteknek 19,59%-át, a többi törvényhatósági joggal felruházott városban 17,54%-át, a 10.000 lakosnál népesebb községekben 11,62% a 10.000 lakoson aluli községekben pedig 9,72%-át alkották. Látjuk tehát, hogy a nagyvárostól a kisközség felé haladva fokozatosan esik a női kriminalitásnak a nagysága is. E jelenségnek — eltekintve attól, hogy a nagy városokban a nők aránya különben is nagyobb — kétségkívül szociális és pedig első sorban gazdasági okai vannak. A nagyvárosban aránytalanul több a kereső nő, mint egy kis helyen. A nők leginkább a nagy ipari és kereskedelmi vállalatoknál nyernek alkalmazást, ezek pedig a nagyvárosokban vannak koncentrálva. A nagyvárosokban épen az említett okok miatt nagyobb nemcsak a kereső, hanem a munkanélküli nők száma is. Közreműködnek emellett más tényezők is: a nagyvárosokban lévő nyomor, a tömörkedés alkalom a bűnre, sőt a nagyvárosok lakásviszonyai is. A gyakori hurcolkodás,

szomszédok ellenőrzésének az a hiánya, mely a kisebb helyeken megvan.

Meg kell emlékeznünk az alkohorról is, mely a női kriminalitás szempontjából inkább csak negatív irányú; de mindenesetre igen nagy szerepet játszik. A nők társadalmi helyzetük következtében sokkal kevesebb alkoholt fogyasztanak és kevésbé vesznek részt a korcsmai mulatózásokban, mint a férfiak s így náluk természetesen kiesnek azok büntetendő cselekmények, melyek az alkohollal vannak közvetlen összefüggésben; ezeknek a cselekményeknek a száma pedig — mint azt a külföldi adatok mutatják — nem jelentéktelen.

Nagyjelentőségű tényezője a női kriminalitásnak, mely már nincs összefüggésben a nő társadalmi helyzetével: a mensztruáció.*) A mensztruáció gyakran jár együtt bizonyos lelki elváltozásokkal annak a szoros kapcsolatnak folyományaként, mely a nőknél a szexuális apparatus és a központi idegrendszer között fennáll. Ez az abnormis lelki-állapot egyenesen lelki betegségig is fokozódhatik. Így különösen gyakori a mensztruációval kapcsolatban fellépő mánia. Néha delíriumos állapot áll be élénk hallucinációval. Ezek a menstruációval együtt járó elváltozások könnyen vezetnek büntetendő cselekmények elkövetésére. Különösen gyakoriak az ilyen fiatal lányok által elkövetett gyűjtogatások, lopások, testi sértések, rágalmozások, hamis vádak, melyek rendszerint a mensztruáció után, néha előtte követetnek el. Leginkább hisztériás, egyébként degenerált és olyan nőknél fordul ez elő, akiknek általános ellenállási képessége pl. valamely kiállott betegség következtében meggyengült. Sajnos, a dolog természete szerint alig rendelkezhetünk adatokkal a menstruációnak a kriminalitásra való befolyását illetőleg. Lombroso közli, hogy 80 nő között, akik hatóság elleni erőszak miatt voltak elítélve, mindössze kilencet talált, akiknek a cselekmény elkövetésekor nem volt menstruációja. Az árúházi lopásokat, mely nagyvárosok egy speciális női deliktuma, szintén leginkább a mensztruáció idején követik el. Egy francia megfigyelő 56 eset közül 35-ben mensztruációt, 10 esetben pedig a mensztruáció kezdetét konstataulta.**)

Nagy részben állanak a most elmondottak a terhesség állapotára vonatkozólag is.

A női kriminalitás nemcsak nagyságát, hanem irányát tekintve is lényegesen eltér a férfiak kriminalitásától.

Vannak deliktumok, melyeknek alanya kizárólag csak férfi, illetőleg kizárólag csak nő lehet. Ilyen speciális férfi-deliktum pl. a párbaj, a szeméremelleni deliktumoknak a legnagyobb része, bizonyos fegyveres erő elleni büntetendő cselekmények; ezekkel szemben speciális női deliktum, melynek tettese csak nő lehet, a gyermekülés; speciális női deliktumnak tekinthetjük a magzatelhajtást is, bár ezt btkünk szerint férfi is elkövetheti. Vannak azonban ezeken a speciális női deliktumokon kívül mások is, melyek elkövetésében az átlagnál nagyobb számmal vesznek részt a nők, amelyek ily módon a női nemmel bizo-

*) Wollenberg: *Die forensisch-psychiatrische Bedeutung des Menstruationsorganges*. Monatschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform.

**) Lombroso: *Das Weib etc.* 364. 1.

nyos közelebbi vonatkozásban állanak. Az 1905-iki adatok szerint a nők bűnözési arányszáma az összes bűncselekményeket tekintve 16,28, míg a családi állás elleni büntetteket és vétségeket 81,71, a gondatlan emberölést 43,91, a rágalalmazást 36,93, az orgazdaságot 33,36; a hamis vád cselekményét 18,33%-ban nők követték el. Nagyjából ugyanezeket az eredményeket találjuk a külföldi statisztikában is. Ausztriában (1899.) a nő leginkább a következő bűncselekmények elkövetésénél szerepelt:

gyermekölés	100%	csalás	20,8%
gyermekkitétel.....	92,8%	lopás.....	19,5%
magzatelhajtás.....	89,2%	rágalmazás.....	19,0%
gyilkosság.....	30,3%	gyujtogatás.....	14,7%

Németországban (1900) az átlagosnál nagyobb arányszámmal szerepelnek a nők a következő büntetendő cselekmények elkövetésénél:

gyermekülésnél.....	100%	az orgazdaságnál	32,8%
a kitételnél.....	80,0%	egyszerű lopásnál. . . .	27,4%
a magzatelhajtásnál	78,9%	hamis vádnál.....	26,3%
a csábításnál	62,2%		

A női kriminalitás irányára nézve általában megjegyezhetjük, hogy a nők nagyobb számmal szerepelnek az enyhe, mint a súlyosabb büntetendő cselekmények elkövetésénél. Így nálunk 1901-ben a járásbíróóság által elítélteknek 24,87%, míg a törvényszék által elítélteknek csak 13,48%-a volt nő. Nagyobb számmal a vagyon, mint a személy elleni deliktumoknál. 1905-ben a vagyon elleni deliktumoknak 19,88%-nál; a személy elleni deliktumoknak pedig 13,34%-nál volt az elítélt nő. Quetelet ezt arra a különbségre vezeti vissza, mely erő tekintetében a férfi és a nő között van. Földes*) épen ellenkezőleg a súlyosabb deliktumokban való magas részesedést tekinti a női kriminalitás jellemző vonásának. Hivatkozik arra, hogy az első folyamodású bíróságok által elítélt férfiakkal csak 3,1%-a követett el az ember élete ellen deliktumot, míg az elítélt nőknek 14,1%-a. Földesnek ezek az adatai kétségkívül helyesek ugyan, de belőlük a női nemnek a súlyosabb deliktumoknál való magasabb részesedését, azt a tételt, amelyet Morrison úgy fejez ki, hogy a büntett súlyával emelkedik a női nem aránya, bizonyítani nem lehet. Ha az 1901-iki adatokat vesszük, melyekre Földes hivatkozik, tényleg azt találjuk, hogy a gyilkosság ez évben a nő által elkövetett cselekményeknek 0,47%-át, a férfiak által elkövetett cselekményeknek pedig csak 0,18%-át képezi; de 1902-ben már egészen más az arány. Itt a gyilkosság 0,17%-át alkotja a nők által és 0,20%-át a férfiak által elkövetett deliktumoknak; 1903-ban a nőknél 0,27, a férfiaknál 0,12; 1905-ben végre a nőknél 0,08, a férfiaknál 0,09%-a gyilkosság az összes cselekményeknek s így kétségtelen, hogy az 1901-iki adatokat, de egyáltalában egy év adatait itt irányadónak tekinteni nem lehet. De midőn ezt hangsúlyozzuk, egyszersmind hozzá kívánjuk fűzni azt is, hogy a nő, ha nem követ is el minden évben több gyilkosságot, mint a férfi, az átlagnál mindenesetre nagyobb mértékben szerepel ennek a deliktum-

*) I. m. 147. I.

nak elkövetésénél. Az is bizonyos hogy a nők általában az emberi élet elleni deliktumokat az átlagnál nagyobb számban követik el. Így 1905-ben az összes élet elleni deliktum miatt elítélteknek 37,1%-a volt nő de mindeztől a Földes-féle tételt levezetni nem lehet. Ha nézzük a szándékos és az indulatos emberölést, azt látjuk, hogy a cselekményeknél már jóval az átlagon alul marad, ott 10,45%, itt 8,12% a nők bűnözési arányszáma. Ami az élet elleni deliktumoknál a nők oldalára billenti le a mérleget, az a gyermekülés és a magzatelhajtás, melyeket, mint speciális női deliktumokat kizárólag, illetőleg túlnyomó részben nők követnek el. A gyermekülés és a magzatelhajtás gyakoriságából pedig bajos volna a nőknek a súlyosabb deliktumokban való nagyobb részesedését vezetni le. Ha ezektől és a gyilkosságtól eltekintünk, a gondatlan emberölés még az a deliktum az élet elleni cselekmények között, melyek elkövetésénél a nők az átlagon felül szerepelnek. Ennek oka főleg abban keresendő, hogy a felügyelet nélkül hagyott gyermekeket ért szerencsétlenségekért első sorban az anyát teszik felelőssé. A gondatlan emberölés vétségével azonban bizonyára nem lehet a Földes tételét igazolni. De nem igazolják azt a többi súlyosabb deliktumra vonatkozó statisztikai adatok sem. Ezeknek a súlyosabb deliktumoknak egy nagy része már természete szerint olyan, hogy azokat nő nem is követheti el, mint pl. a szemérem elleni deliktumok. A felségsértés, a hűtlenség és a lázadás elkövetésénél, amelyek különben is ritkán fordulnak elő, a nők alig játszanak szerepet, aminek természetes okát találjuk abban, hogy a nők a politikai életben nem vehetnek részt, s éppen emiatt többnyire teljesen érzéketlenek is a politika kérdései iránt. A rablásnál mindössze 1,40%, tehát alig számbavehető és jóval az átlagon alul marad a női elítéltek arányszáma. Mindezekből kitűnik, hogy a nők nem a súlyosabb, hanem az enyhébb deliktumok elkövetésében vesznek részt nagyobb számmal, amint azt a járásbíróóságok és törvényszékek által elítélt nőknek a fennebb közölt arányszáma is mutatja.

A nők által elkövetett cselekmények motívumait, részint az anyagi, részint a nemi szférában kell keresnünk. Azok közül a cselekmények közül, melyeket leggyakrabban követnek el a nők, a gyermekülés és a magzatelhajtás motívuma leginkább a szegénytől való szabadulás utáni vágy, tehát a nemi szférába tartozik; közreműködhetnek itt azonban anyagi motívumok is. A gyilkosság motívumai is csaknem kizárólag a nemi étellel vannak kapcsolatban. A hűtlen szerető elleni bosszú s a szabadulás vágya a megunt férjtől, azok a motívumok, amelyek itt szerepelnek. E motívumok könnyen érthetővé teszik azoknak a gyilkosságoknak a feltűnő nagy számát, melyeknél a nők mint tettesek, de még inkább, mint felbujtók és bűnsegédek közreműködtek. A családi, szolgálati lopás és az orgazdaság viszont leginkább anyagi indító okokból ered.

A gyermekülés motívumai igen gyakran és mindenestre nagyobb mértékben, mint a magzatelhajtásnál, anyagiak. Az aggodalom, hogy a szülés következtében elveszíti alkalmazását, nehezebben talál majd munkát a menekülési vágy a gyermekszüléssel együtt járó terhektől; vagy — és ez már a nemi szféra körébe vág — a társadalom meg-

vetésétől és gúnyjától, esetleg az elhagyott szerető elleni bosszú, a gyermekülésnek leginkább előforduló motívumai.

A magzatelhajtásra nézve a motívumok szempontjából különböztetnünk kell a házassági kötelékben s a házassági köteléken kívül elkövetett magzatelhajtások között. Kétségtelen, hogy a férjes nő által elkövetett magzatelhajtásnak túlnyomólag anyagi motívumai vannak: azok a motívumok, melyek az egy- és kétgyermekrendszerhez vezetnek: a vagyonszétदारabolódástól való félelem s a vágy, biztosítani a gyermekek számára a szülők *standard of life*-jét vagy még magasabb életmódot. De közrejátszik a nőnek a szüléstől való félelme, egyrészt a vele járó fájdalmak, másrésztől amiatt, hogy a szülés következtében szépségét és alakját elveszítheti, a gyermek mellett nem élhet majd olyan intenzív társadalmi életet, mint eddigé. Az egy- és kétgyermekrendszer — mint tudjuk — hazánk egyes vidékén is nagyon el van terjedve. A statisztikának a magzatelhajtásra vonatkozó adatait — épen, mert e cselekmény természete szerint könnyen eltitkolható — teljesen megbízhatóknak tekintenünk nem lehet; különösen nem megbízhatók arra nézve az adatok, hogy a magzatelhajtásnak milyen százaléka követtetett el házasságban, illetőleg házasságon kívül. Az 1905-iki adatok szerint a magzatelhajtások 33,82%-át követték el férjes nők. Ez az adat — ha meggondoljuk, hogy Magyarországon a törvénytelen születések mintegy 9%-át alkotják az összes születéseknek — nagyon élesen mutatja, hogy a magzatelhajtások túlnyomó részben házassági köteléken kívül állók által követtetnek el.

Röviden a visszaesésekre vonatkozó hazai statisztikai adatokat kívánjuk még bemutatni. Hogy a nők a visszaesők között aránylag nagyobb vagy kisebb számmal szerepelnek-e, mint a férfiak, erre nézve nagyon eltérő nézetekkel találkozunk. Hazai statisztikai adataink alapján bajos e kérdésben akár pro, akár kontra állást foglalni. Az 1905-iki adatok szerint azoknak a bűnösöknek, akik büntett vagy vétség miatt megelőzőleg egyszer voltak elítélve, 11,89, akik kétszer vagy háromszor azoknak 13,92%-a, akik többször azoknak 15,26%-a volt nő. Látjuk tehát, hogy a női bűnösök arányszáma mind a három osztályban alatta marad a nők bűnözését általában mutató arányszámnak. De azt a fennebbi adatok is nagyon jellegzetesen mutatják, hogy a női büntettek száma az elkövetett cselekmények számával együtt nő. Angliában a nők, mint Kurella közli, az első ízben visszaesők között 24, a több mint tízszer visszaesők között pedig 70%-kal szerepelnek.*)

Hátra van még, hogy vizsgálat tárgyává tegyük a prostitúciónak és a női kriminalitásnak egymáshoz való viszonyát; Lombroso különösen azon az alapon, hogy a bűnös típus még gyakoribb a prostituáltak, mint a büntettek között, a nő igazi bűnözési teréül a prostitúciót tartja s szerinte a prostituáltak azok, akik a női büntettek számát a férfiak bűnözési számáig kiegészítik, illetőleg felül is emelik azon.***) Aschaffenburg viszont a prostituáltakban inkább a csavargók és koldusok aequivalensét látja.***) Mi a magunk részéről sem az egyik,

*) Kurella: *Naturgeschichte des Verbrechers*. Stuttgart, 1893. 163. I.

***) Lombroso-Ferrero: *Das Weib etc.* 576. és köv. I.

***) Aschaffenburg: *Das Verbrechen und seine Bekämpfung*. 130—131. I.

séma másik nézethez nem tudunk teljesen csatlakozni. A prostituóban a kriminalitás aequivalensét tekintem azért igen bajos, mert a prostitúció és a kriminalitás nem egymást kizáró fogalmak hanem egymással is nagyon szoros kapcsolatban és kölcsönhatásban állanak. Kurella *) maga Lombroso**) is nagyon érdekes adatokat közöl arra a szerepre nézve, melyet a prostituáltak játszanak, mint orgazdák, bűnrészesek és bűnpártolók.

A női büntetteknek egy jelentékeny része a prostituáltak sorából kerül ki. Ferriani azt találta, hogy 460 fiatal korú büntettes nő közül 66 már 14 éves kora előtt nemileg közösült s több, mint fele 20 éves koráig prostituálva volt. Illing közli, hogy a delitzschi női letartóztatási intézetben fennállása óta elhelyezett 755 nem férjes nő között csak kettő nem volt deflorált, akiknél a nemi közösülés szervezeti rendellenesség folytán ki volt zárva.***) De amint kétségtelen, hogy a büntettes nők egy nem jelentéktelen százalékát a prostitúció szolgáltatja, másrésztől bizonyos az is, hogy igen sok nő van, akit talán egészen jelentéktelen büntetendő cselekmények elkövetése űz bele a prostitúció karjaiba. A letartóztatási intézetek, különösen ott, ahol még mindig a válogatás nélküli összezárás rendszere uralkodik, valóságos „újoncozási helyei” a prostitúciónak. Másrésztől az ilyen nőt a társadalom kizárja a kebeléből, rokonai és ismerősei megtagadják, bizalmatlanul fogadják a munkaadók, úgy, hogy a szerencsétlen igen gyakran rá van kényszerítve, hogy testének az áruba bocsátásával keresse meg a mindennapi kenyerét.

De nézetünk szerint, amilyen kevésbé fogadható el a Lombroso nézete, épen olyan kevésbé fogadható el az Aschaffenburgé is, aki mint tudjuk, a prostitúcióban a csavargás és koldulás aequivalensét látja. Amit fennebb a prostitúciónak és a kriminalitásnak egymáshoz való viszonyáról mondtunk, az legnagyobb részben áll a csavargásnak és koldulásnak a prostitúcióhoz való viszonyára is. A csavargók és koldulók túlnyomó része szintén prostituált, mert bizonyos, hogy igen sok nőt a prostitúció tesz csavargóvá és koldussá. A rendőri felügyelet alatt álló nőkben különösen hiba volna keresni a csavargás és koldulás aequivalensét; mert ha kétségtelen is — és Aschaffenburg valószínűleg ennek a körülménynek a jelentőségét becsülte túl — hogy a prostitúció és a csavargás, koldulás gyakran erednek azonos motívumokból: a csavargók és koldulók rendszerint olyan különös egyéni hajlamot mutatnak, részint átöröklés, részint és különösen pedig neveltetésüknek az elhanyagolása következtében ez iránt az életmód iránt, hogy az ilyen, mintegy csavargásra diszponált egyén, nem fogja tudni alávetni magát azoknak a szigorú szabályoknak, melyek a rendőri felügyelet alatt álló prostituáltakra elő vannak írva. E téren statisztikai adatokkal bizonyítani természetesen nagyon bajos; de hogy a prostitúció mennyire nem von el a csavargástól és koldulástól, nagyon élesen mutatja az a körülmény, hogy 1905-ben a 14—24. év közötti elítélt nőknek (akiknél tehát leginkább érvényesülhetne a prostitúció

*) Kurella: i. m. 158. l.

**) Lombroso-Ferrero: i. m. 543. és 544. l.

***) Lásd Földes.: i. m. 146. l.

elvonó ereje) egy jelentékeny része, 4,2%-a csavargó és koldus volt, holott a hasonló korú férfi-elítélteknek mindössze 1,0 %-a.

De ha sem a Lombroso, sem az Aschaffenburg nézetét nem tehetjük is egészen a magunkévá, tételüknek helyes alap gondolatát, hogy a prostitúció egyes egyéneket tényleg visszatart a bűnözéstől, készséggel elfogadjuk mi is. Nézetünk szerint — mint már fennebb jeleztük — a prostitúció az alkalmi büntettek egy részét vonja el a kriminalitástól. Midőn bizonyos gazdasági okok, a nyomor, a helyzettel való elégedetlenség a férfit a bűnözés útjára hajtják, a nő még mindig választhat a prostitúció és a kriminalitás között. Nézetünk szerint tehát a prostitúció elvonó hatása a bűnözőknek csak egy aránylag kis körére vonatkozik, s mi nem vagyunk hajlandók ennek az elvonó erőnek olyan döntő jelentőséget tulajdonítani, mint azt különösen Lombroso, de még Aschaffenburg is teszi. Álláspontunk igazolására, sajnos, nincsenek a kezeink között statisztikai adatok, de azt hangsúlyoznunk kell, hogy a nőknek a magasabb korosztályokban való aránytalanul nagyobb bűnözése még nem bizonyít a mi tételünk ellen. Hogy a magasabb korosztályokban a női büntettek száma aránytalanul emelkedik, annak okát első sorban nem ott kell keresnünk, hogy a prostitúció elvonó hatása ezeknél már nem érvényesülhet, hanem sokkal inkább abban, hogy szinte szabályszerűen a kriminalitás terére mennek át azok a nők, akik a prostitúció terén egzisztenciájukat biztosítani többé már nem képesek.

Búza László.

